TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

14.07.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası	:	2024/2299
Toplantı Tarihi/Sayısı	:	25.06.2025/244
Karar Numarası	:	2025/377
Başvuran	:	M.İ.
Başvuran Vekili	:	-
Adres	:	-
Muhatap Kurum/Kişi	:	İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Muhatap Adres	:	-

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı (İBB) tarafından yürütülen ulaşım hizmetleri kapsamında M2 metro hattı üzerindeki istasyonlarda platformlar ile raylar arasında koruma bariyeri bulunmaması sebebiyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. %90 oranında görme engeli olduğunu, İstanbul'da bulunan M2 metro hattı üzerinde yer alan istasyonlarda koruma bariyeri olmadığını, bu sebeple tek başına seyahat ederken ciddi zorluk ve tehlikelerle karşı karşıya kaldığını,

b. Muhataba çeşitli yollarla başvurmuş olmasına rağmen konuyla ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığını ve bu durumun engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap İBB, iştirak şirketi olan Metro İstanbul A.Ş. tarafından verilen görüş yazısını Kurumumuza iletmiş olup söz konusu yazılı görüşte özetle:

a. Metro İstanbul A.Ş.'nin raylı sistem taşımacılığı yaptığı, metro hatlarının projelendirilmesi ve yapım işlerinin İBB uhdesinde olduğu, başvuruya konu tedbirin yapısal ve işletmesel olarak ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği,

b. Başvuran tarafından talep edilen bariyerin peron ayırıcı kapı sistemi (PAKS) olarak adlandırıldığı, teknolojik gelişmelerin ve ulusal standartların getirdiği yeniliklerden olduğu,

c. PAKS uygulaması sinyalizasyon başta olmak üzere birçok sisteme etki ettiğinden tasarım ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

yapım aşamasında projelendirilmesinin ve gerekli güvenlik sertifikasyonlarının alınmasının gerektiği,

ç. Yapım yılı itibarıyla eski hatların IEC 622990-1 kodlu Uluslararası Standart ve ICS Kodu 45.060 Demiryolu Taşıtları olan TS EN 62290 standartları çerçevesinde GoA1 seviyesinde sinyalizasyon ile çalışan sürücülü hatlar olduğu, GoA1 seviyesinde sinyalizasyon sistemine sahip sürücülü hatlarda uluslararası standartlar çerçevesinde PAKS uygulaması bulunmadığı,

d. Mülkiyeti İBB'ye ait olan raylı sistemlerde, işletme hakkı sahibi olan Metro İstanbul A.Ş. tarafından sinyalizasyon sisteminin değiştirilmesi ya da PAKS uygulanması gibi tasarımsal ve sistemsel yapıları değiştirecek müdahalelerin yapılamadığı,

e. İşletmesel tedbirler açısından ise Metro İstanbul A.Ş. tarafından raylı sistem hatlarında "Herkes tüm yaşamsal alanlara eşit derecede ulaşma hakkına sahiptir" ilkesinin benimsenmiş olduğu ve bu doğrultuda asansör ve yürüyen merdiven, standartlara uygun eğimli rampa, yönlendirme levhaları, alternatif bilgilendirmeler, hissedilebilir zemin uygulamaları ve kılavuz yol uygulamaları aracılığıyla engelli yolcuların istasyon ve araçlara kolay ve güvenli erişiminin sağlanmakta olduğu, engelli yolcuların raylı sistem hatlarında ulaşımlarını ücretsiz seyahat kartları ile gerçekleştirdikleri,

f. İstasyonlarda cadde seviyesinden peron bölgesine kadar ulaşan asansör, yürüyen merdiven ve rampaların mevcut olduğu, peron bölgesinde görme engelli yolcuların ray hattını fark etmeleri için uyarıcı nitelikte hissedilebilir zemin uygulaması yapıldığı, görme engelli yolcuları istasyon girişinden araç kapısına kadar yönlendiren kılavuz yolların da bulunduğu, istasyonların fiziksel yapıları dikkate alınarak istasyon içerisinde ve girişlerinde %6 eğimi aşmayan rampaların bulunduğu, bu sayede engelli yolcuların asansörlerin kapılarına kadar basamaksız ve eşiksiz ulaşabildiği, rampa yüzeylerinin kaymaz zemin malzemeden yapıldığı, Metro İstanbul A.Ş.'ye ait asansörlerde sesli ve görsel bilgilendirmelerin yanı sıra görme engelli yolcular için Braille alfabesi kullanılarak oluşturulmuş özel bilgilendirmelerin de bulunduğu, istasyonların turnike geçiş alanlarında engelli yolcular için özel olarak tasarlanmış serbest geçiş kapılarının bulunduğu,

g. İstasyonlarda bulunan yönlendirme tabelaları ve işaretlerinin engelli yolcular düşünülerek tasarlandığı, tüm metro istasyonlarında, araç durduğunda kapıların açılıp kapanacağı yerleri net olarak gösteren yer işaretleri olduğu, ayrıca engelli yolcuları tren kapı bölgelerine yönlendirmek amacıyla kapı üstlerinde sesli ve ışıklı aç kapa ikaz sistemlerinin de yer aldığı, bu uygulama sayesinde engelli yolcuların emniyetli bir şekilde araca binmelerinin sağlandığı, belirtilen bu erişebilirlik hizmetlerine ilişkin olarak hem Metro İstanbul A.Ş.'ye ait internet sitesi hem de istasyon turnike bölgelerindeki duyuru alanları yardımıyla yolcuların bilgilendirilmekte olduğu ifade edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan görüş yazısında başvuran özetle:

a. Ulusal ve uluslararası düzenlemeler ile yaşam ve seyahat hakkının güvence altına alındığını, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun uyarınca kamu hizmet sağlayıcıları tarafından kamu hizmeti sunulan alanların engellilerin kullanımına uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini ve gerekli her türlü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

tedbirin alınmasının bir zorunluluk olduğunu,

b. Metronun proje aşamasında veya mevzuatta PAKS'a ilişkin bir düzenlemenin yer almamasının görme engelli bir vatandaş olarak erişilebilir ve güvenli seyahat hakkının sağlanamayacağı anlamına gelmediğini, M2 metro hattının sürücülü hat olması ve peronda hissedilebilir yüzey olmasının yeterli bir çözüm olmadığını ve raylara düşme tehlikesini ortadan kaldırmadığını,

c. PAKS kurulamıyorsa bile korkuluk ya da bir yükselti ile kapı boşluklarının işaretlenebileceğini ve böylece raylara düşme tehlikesinin ortadan kaldırılabileceğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kanun önünde eşitlik"* başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. Anayasa'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

7. Anayasa'nın *"Yerleşme ve seyahat hürriyeti"* başlıklı 23'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir."

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Tanımlar"* başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi şöyledir:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında; d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, ifade eder."

9. Mezkûr Kanun'un *"Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı"* başlıklı 3'üncü maddesi şu şekildedir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(...)

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

10. 6701 sayılı Kanun'un *"Ayrımcılık türleri"* başlıklı 4'üncü maddesi şöyledir:

"Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık. (...)"

11. 6701 sayılı Kanun'un *"Ayrımcılık yasağının kapsamı"* başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. (...)"

12. Mezkûr Kanun'un *"Kurumun görevleri"* başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır: (g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir."* hükmünü haizdir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre: *"İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep ederler. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi halinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hallerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir."* Başvuranın dilekçesinden, başvuranın 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Başvuran tarafından muhataba yapılan başvuru kapsamında muhatabın 1/10/2024 tarihinde başvurana kısa mesajla iletmiş olduğu cevaba ilişkin ekran görüntüsü Kurumumuza sunulmuştur. Bu doğrultuda 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartının yerine getirildiği değerlendirilen başvurunun, Kurumumuzca esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

14. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi şöyledir: *"Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Beyanname ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir."* Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesine göre ise *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."*

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/06/2002, para. 48 ve AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğini değerlendirmek için öncelikle ayrımcılığa neden olduğu iddia edilen işlemin ya da eylemin amacı ile sonucu arasındaki ilişkiye bakmak gerekmektedir. AİHM kararlarına göre, "muameledeki farklılık, objektif ve makul bir gerekçeye sahip değilse" ya da "meşru bir amaç" izlenmemişse ayrımcılık söz konusudur (AİHM, *Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, B. No. 9214/80; 9473/81; 9474/81, 25/05/1985, para.72).

16. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık *"... siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayrım, dışlama veya kısıtlamayı ve makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesini kapsamaktadır"*. Engelliliğe dayalı ayrımcılık, 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde de benzer şekilde tanımlanmıştır. Ayrıca mezkûr Kanun'un *"Ayrımcılık"* başlıklı 4/A maddesi ile EHİS'in 5'inci maddesinde engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaklanmış, eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak amacıyla engelli bireylere yönelik makul düzenleme yapılması konusunda tedbirlerin alınması gerektiği öngörülmüş ve engelli bireylerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirlerin ayrımcılık olarak değerlendirilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

17. Ulusal düzenlemeler kapsamında engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağı ise, başta 1982 Anayasası olmak üzere 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun ile güvence altına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

alınmıştır. Kamusal makamların engelli bireylerin ekonomik ve toplumsal bakımdan belirli bir yaşam standardına erişiminin sağlanması yönünden tedbirler alması gerekmektedir. Engellilerin tüm insan haklarını ve temel özgürlüklerini diğerleriyle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlayacak düzenlemelerin olması ve Anayasa'nın 10'uncu maddesinin de bu bağlamda yorumlanması gerekmektedir. Bu anlamda devletin engelli kişilerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak diğer bireylerle eşit şekilde yaşayabilmelerine yönelik pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Nitekim ulusal ve uluslararası düzenlemelerde engelli bireylerin ayrımcı muameleye karşı korunması konusunda bir mutabakatın bulunduğu görülmektedir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Sevda Yılmaz*, B. No: 2017/37627, 2/3/2023, para. 67).

18. 5378 sayılı Kanun'da engelliliğe dayalı ayrımcılık yapılamayacağı ve ayrımcılıkla mücadelenin engellilere yönelik politikaların temel esası olduğu ve engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri ve topluma tam ve etkin katılımları için erişilebilirliğin sağlanmasının esas olduğu genel ilkeler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra Kanun'un 3'üncü maddesinin (d) bendinde, engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS'e benzer şekilde tanımlanmaktadır. Kanun'un 4/A maddesinin birinci fıkrasında da doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığın yasak olduğu düzenleme altına alınmıştır.

19. Başvuranın, metro istasyonlarında yolcuların beklediği platform ile raylar arasında koruma bariyeri olmamasının engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğine yönelik iddiası bireysel bir talepten ziyade görme engellilerin ulaşım hizmetine erişimini ilgilendirdiğinden öncelikle erişilebilirliğe ilişkin ilkelerin ortaya konulması gerekmektedir.

20. 5378 sayılı Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı 3'üncü maddesinin (f) bendine göre erişilebilirlik; *"Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını,"* ifade eder. EHİS'te ise erişilebilirlik, Sözleşme'nin dayandığı genel ilkelerden biri olarak belirtilmiş ve bağımsız olarak Sözleşme'nin 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Sözleşme'nin *"Erişilebilirlik"* başlıklı 9'uncu maddesi şu şekildedir: *"1. Taraf Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşıma, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına, hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. Erişim önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını da içeren bu tedbirler diğerlerinin yanında, aşağıda belirtilenlere de uygulanır: (a) Binalar, yollar, ulaşım araçları ve okullar, evler, sağlık tesisleri ve işyerleri dâhil diğer kapalı ve açık tesisler; (...)"*

21. Erişilebilirlik, 6701 sayılı Kanun'da bir ayrımcılık türü olarak yasaklanan makul düzenlemeden farklı olarak gruplarla ilgilidir. Bu durum, erişilebilirlik sağlama görevinin tahmin edilen (ex ante) bir görev olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle EHİS'e Taraf Devletler, bir yere veya hizmete girme ya da bir yer veya hizmeti kullanmaya ilişkin bireysel bir talep almadan önce erişilebilirliği sağlama yükümlülüğüne sahiptir. Zira fiziksel çevreye, ulaşıma, bilgi ve iletişime ve kamuya açık hizmetlere tam

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

erişimin sağlanması, EHİS kapsamındaki birçok hakkın etkili bir şekilde kullanılması için hayati bir ön koşuldur (Engelli Hakları Komitesi (EHK), Genel Yorum: 2 (2014), Erişilebilirlik, para. 25 ve 36).

22. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un *"Erişilebilirlik"* başlıklı 7'nci maddesinde, özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişebilirliğine uygun olmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir.

23. Ulusal mevzuatın ve uluslararası düzenlemelerin yanı sıra engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum vizyonu doğrultusunda çeşitli ulusal politika belgeleri de hazırlanmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) tarafından hazırlanan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nde *"İçermeci ve Erişilebilir Toplum"* başlığı altında yer alan *"Ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilir hale getirilmesi"* hedefi kapsamında kamu ve özel ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilirliğinin sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınacağı ifade edilmektedir. Ayrıca 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin uygulama aracı olarak oluşturulan Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nda (2023-2025) kamu ve özel ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilirliğinin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin eylem alanı öngörülmüştür (ASHB, 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, s. 29; ASHB, 2023-2025 Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025), s. 32).

24. Somut olayda başvuran, İstanbul'da bulunan M2 metro hattı üzerinde yer alan istasyon platformlarında koruma bariyeri olmadığını, bu sebeple tek başına seyahat ederken ciddi zorluk ve tehlikelerle karşı karşıya kaldığını ve bu durumun engellilik temelinde ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

25. Başvuranın iddialarına ilişkin olarak muhataptan alınan yazılı görüşte özetle; başvuran tarafından talep edilen bariyerin peron ayırıcı kapı sistemi (PAKS) olarak adlandırıldığı, PAKS uygulaması sinyalizasyon başta olmak üzere birçok siteme etki ettiğinden uygulamanın tasarım ve yapım aşamasında projelendirilmesinin ve gerekli güvenlik sertifikasyonlarının alınmasının gerektiği, yapım yılı itibarıyla eski hatların IEC 622990-1 kodlu Uluslararası Standart ve ICS Kodu 45.060 Demiryolu Taşıtları olan TS EN 62290 standartları çerçevesinde GoA1 seviyesinde sinyalizasyon ile çalışan sürücülü hatlar olduğu, GoA1 seviyesinde sinyalizasyon sistemine sahip sürücülü hatlarda uluslararası standartlar çerçevesinde PAKS uygulaması bulunmadığı ifade edilmiştir.

26. Metro istasyonlarında yolcuların beklediği platform ile raylar arasında koruma bariyeri bulunmasına ilişkin herhangi bir hukuki düzenlemenin ya da standardın mevcut olup olmadığı ve erişilebilirliğin tesis edilmesi yükümlülüğü kapsamında koruma bariyeri uygulamasının zorunlu olup olmadığına ilişkin olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından görüş talep edilmiştir.

27. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından gelen görüşte; PAKS sisteminin TS EN 62290-1 standardına göre sürücüsüz metrolarda gerekli görülmekte olduğu ancak sürücü tarafından kontrol edilen metrolarda böyle bir durumun söz konusu olmadığı, bununla birlikte M2 metro hattındaki Seyrantepe

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

istasyonu örneğinde olduğu gibi sürücü bulunan sistemlerde kalabalık nedeniyle oluşan güvenlik sorunlarının önüne geçmek amacıyla bu sistemin kurulabildiği, hareket kısıtlılığı bulunan kişilerin toplu taşıma hizmetlerine erişimini sağlamak ve güvenli seyahatlerini temin etmek amacıyla TS 12460 standardının uygulandığı, bu kapsamda görme engelliler için algılanabilir emniyet bandı kullanılması, tekerlekli sandalye kullanan bireyler için yeterli manevra alanı sağlanması ve platform ile araç arasındaki boşlukların giderilmesi gibi unsurların öne çıktığı ancak peron ayrıcı kapı sistemi özelinde bir ibarenin olmadığı belirtilmiştir.

28. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünden gelen görüşte; görme engellilerin raylı sistem peronlarını bağımsız ve güvenli kullanabilmeleri için TS ISO 23599 ve TS 13536 standartlarında belirtilen ölçü ve özelliklere uygun hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerinin yapılması gerektiği, görme zorluğu yaşayan ve tamamen görmeyen engellilerin, bağımsız ve güvenli hareket etmesi için beyaz baston kullanması gerektiği, koruma bariyerinin araç durduğunda aracın kapı açıklığı ile aynı hizaya gelmesi gereken kısmının kapı açıklığı ile aynı hizaya gelememesi durumunda yolcuların tahliyesine engel olabileceğinin ve stadyum ve okul gibi binaların yakınında bulunan ya da belirli saatlerde veya çeşitli etkinlikler nedeniyle yoğun kullanıma sahip transfer istasyonlarında yapılacak koruma bariyeri uygulamasının acil durum tahliyesi için sorun teşkil edebileceğinin değerlendirildiği belirtilmiştir.

29. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yayınlanan "Şehir İçi Yollar-Raylı Taşıma Sistemleri Bölüm 5: Özürlü Ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları" başlıklı TS12460 sayılı standart, raylı ve hafif raylı toplu taşıma sistemlerindeki yer altı veya yer üstü istasyon tesislerinde engellilerin rahat ve emniyetli bir şekilde hareket ve seyahat etmelerinin sağlanması amacıyla yapılacak düzenlemelerin tasarım kurallarını içermekte olup standartta metro istasyonlarındaki platformların tasarımına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu standartta engellilerin güvenli bir şekilde hareket edebilmesi amacıyla istasyonlarda emniyet bandı, kılavuz yüzey ve uyarıcı yüzey bulunması, sesli uyarılar yapılması, kabartma yazı kullanılması ve istasyonların bütün yönlerden işitilebilir ve görülebilir uyarı işaretleri ile donatılması şeklinde çeşitli düzenlemeler öngörülmüştür. Ancak ilgili standartta ya da raylı sistemlere ilişkin TSE tarafından yayınlanan diğer standartlarda, metro istasyonlardaki platformlarda koruma bariyeri bulunmasına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.

30. Kurumumuzun 2025 / 376 sayılı Kararında; erişilebilirliğin tesis edilmesine yönelik düzenleme ve standartlar çerçevesinde M2 metro hattı üzerindeki istasyonlarda platformlar ile raylar arasında koruma bariyeri bulunmamasının erişilebilirlik standartlarına aykırılık teşkil etmediği, öte yandan muhatap Belediyenin Levent ve Taksim metro istasyonlarında metro vagon kapılarının açılacağı noktalarda uyarıcı yüzey bulundurmayarak erişilebilirlik bağlamında sahip olduğu yükümlülüğü yerine getirmediği ve engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiği kanaatine varılmıştır.

31. Somut olayda ise başvuranın yalnız M2 metro hattı üzerindeki istasyonlarda platformlar ile raylar arasında koruma bariyeri bulunmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ettiği, söz konusu iddiaya ilişkin TSE tarafından toplu taşıma sistemlerinde erişilebilirliğin tesis edilmesine yönelik olarak ortaya konulan düzenleme ve standartlar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığından gelen görüşler ve Kurumumuzun içtihadı çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda koruma bariyeri bulunmamasının erişilebilirlik standartlarına aykırılık teşkil etmediği ve somut olayda engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

25/6/2025 tarihinde ile OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır Dr. Burhan ERKUŞ Kurul Üyesi	e-imzalıdır Dilek ERTÜRK Kurul Üyesi	e-imzalıdır İsmail AYAZ Kurul Üyesi
e-imzalıdır Mehmet Emin GENÇ Kurul Üyesi	e-imzalıdır Muhammet Ecevit CARTİ Kurul Üyesi	e-imzalıdır Saffet BALIN Kurul Üyesi
e-imzalıdır Ünal SADE Kurul Üyesi	e-imzalıdır Yunus Emre KARAOSMANOĞLU Kurul Üyesi	Av. Zennure BER Kurul Üyesi (İzinli)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :